

Tussenrapportage Antibioticavrije Pluimveeketen

In opdracht van InnovatieNetwerk,

2 Sisters Storteboom

Juni 2014

Auteurs: Ineke Eijck
Lenie Klein Holkenborg
Cees de Goffau
Willem Tel

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Aanpak diergezondheidsmonitor	3
2. Eerst de basis: maatregelen bij de vleeskuikenhouders	7
3. Terugkoppeling naar de vleeskuikenhouders	8
3.1. Terugkoppeling antibioticagebruik	9
3.2. Terugkoppeling ‘gezonde pluimveehouderij’	9
3.3. Voortgang bij de vleeskuikenhouders	10
3.4. Vervolgstappen	11
4. Opfokkers, vermeerderaars en broederijen.....	12
4.1. Monitoring, analyse en informatie voor de voorschakels.....	12
4.2. Vervolgstappen	13
5. Marktconcept	13
6. Conclusies en vervolg	13

Inleiding

In de zomer en herfst van 2013 is informatie verzameld en geanalyseerd, en zijn de samenvattingen van de bevindingen teruggekoppeld naar de deelnemende pluimveehouders. Hier is veel tijd aan gespendeerd en er is ook veel tijd gestoken in het betrekken van de bedrijfsteams bij de doelstelling antibioticavrij produceren. Het was duidelijk dat er een proces van gewinning nodig was bij alle betrokkenen; een langzame bewustwording van een nieuwe werkwijze en methodiek.

De insteek om eerst de aandacht te richten op de basis bij de pluimveehouders (hygiëne, opvang eendagskuikens, water en klimaat) bleek de juiste. Dit is ook door de pluimveehouders ervaren als een logische en terechte benadering. Er is maatwerk verricht per bedrijf. Van alle gesprekken is een korte samenvatting gemaakt, en voor deze tussenrapportage is de grootste gemene deler eruit gehaald.

Het was verrassend om te constateren dat naar aanleiding van het project, feitelijk elke pluimveehouder in meer of mindere mate geïnvesteerd heeft in zijn bedrijf – hetzij in verbetering van hygiëne (stoomcleaner, hygiënesluis), verbetering van de waterkwaliteit (spoelsystemen), herijking dan wel vernieuwing van de klimaatcomputer, of verbeteringen van het warmtesysteem. Opgeteld is er voor ruim €250.000 geïnvesteerd!

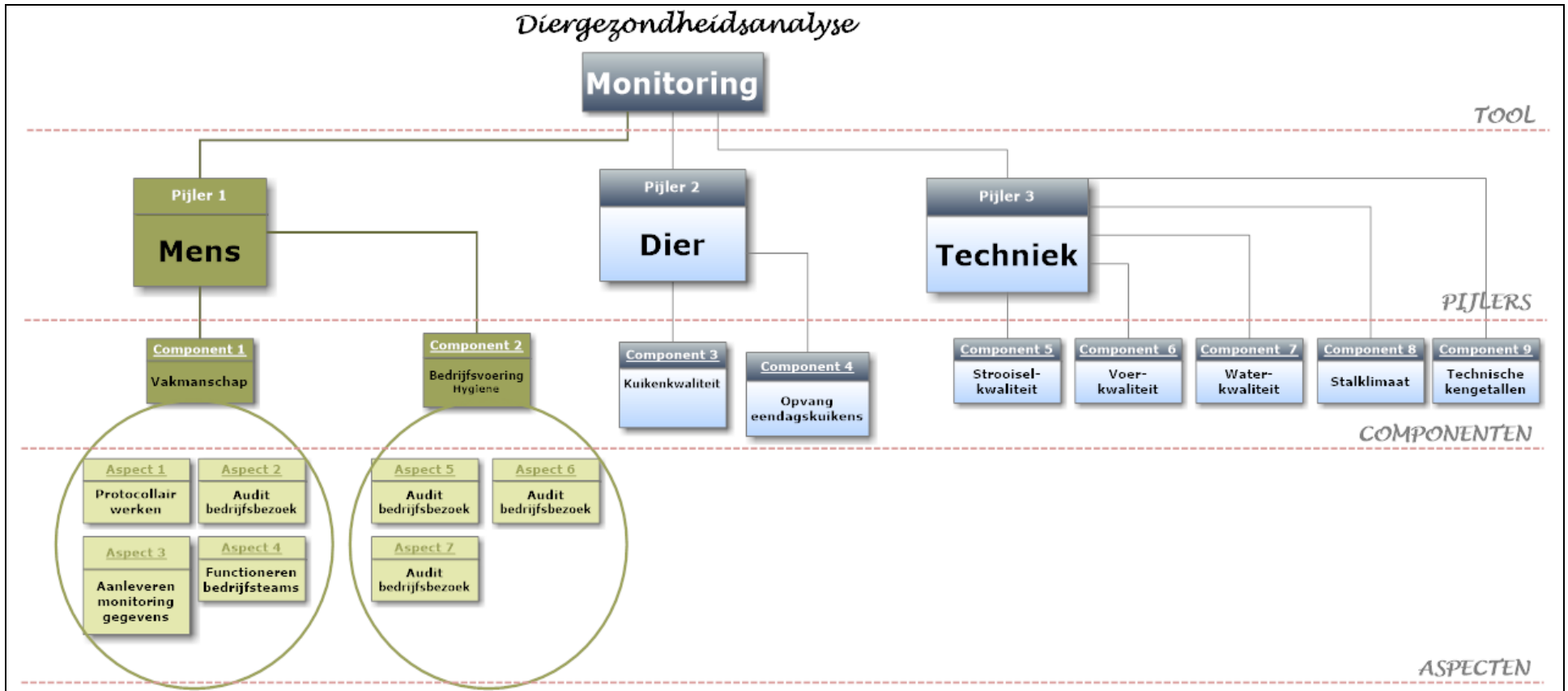
1. Aanpak diergezondheidsmonitor

Om het antibioticagebruik vergaand te reduceren in de keten, is het noodzakelijk om meer (in)zicht te ontwikkelen op diergezondheid waarop de diverse schakels kunnen sturen, en is het noodzakelijk om de schakels relevante informatie te verschaffen. Met het monitoringsysteem dat is opgezet, wordt gericht informatie verzameld over diergezondheid, om zo betrokken bedrijven in de diverse schakels te kunnen voorzien van deze informatie.

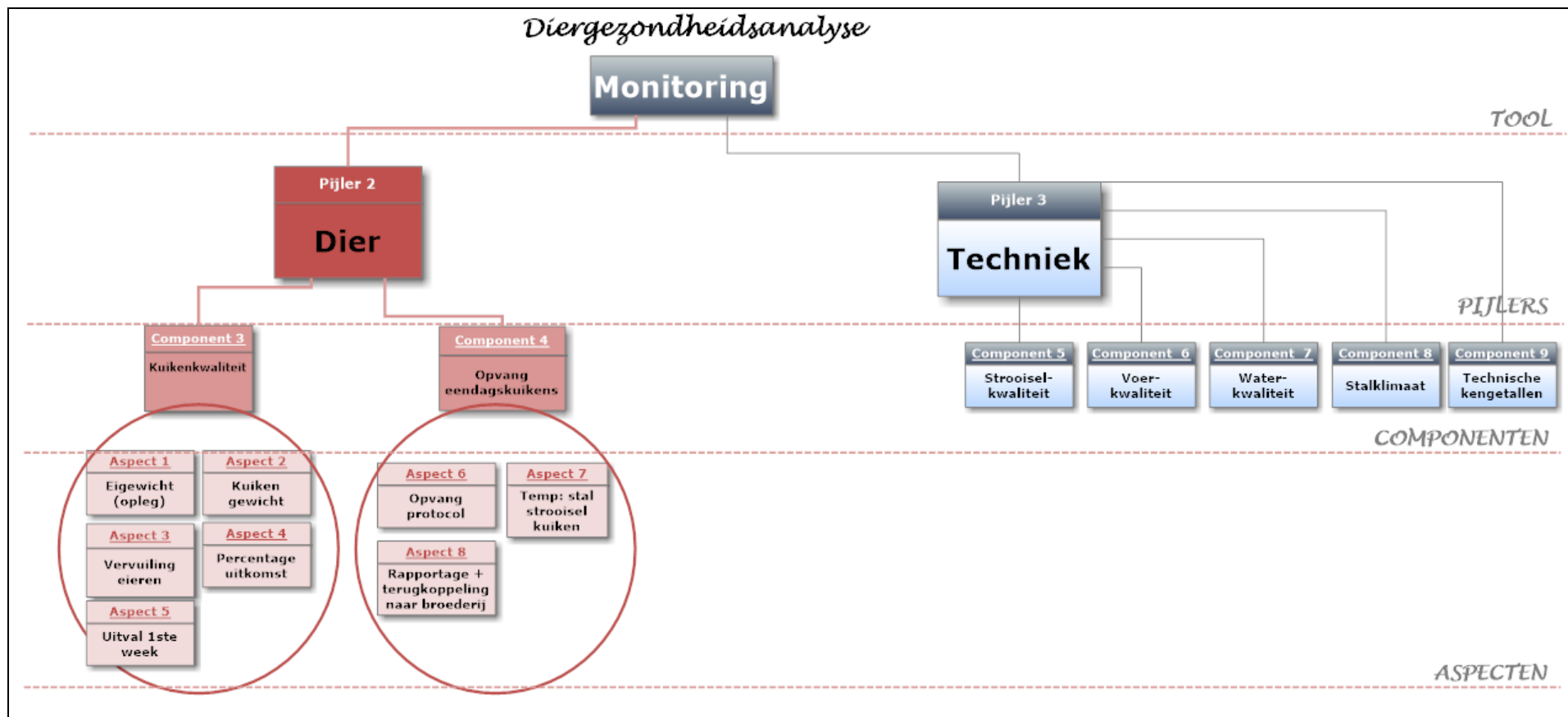
De achterliggende opzet voor het verzamelen van relevante informatie over diergezondheid is in de onderstaande drie figuren uitgebeeld. Bij de opzet is onderscheid gemaakt tussen drie pijlers: mens, dier en techniek. Elke pijler is uitgewerkt in componenten, die weer zijn uitgewerkt in aspecten. De diergezondheidsmonitor richt zich op het verzamelen en analyseren van informatie over de aspecten, en koppelt deze terug naar de ondernemers.

Nog niet alle aspecten zijn al voldoende uitgewerkt. Deze zullen gedurende het innovatieprogramma verder worden ontwikkeld en bijgesteld.

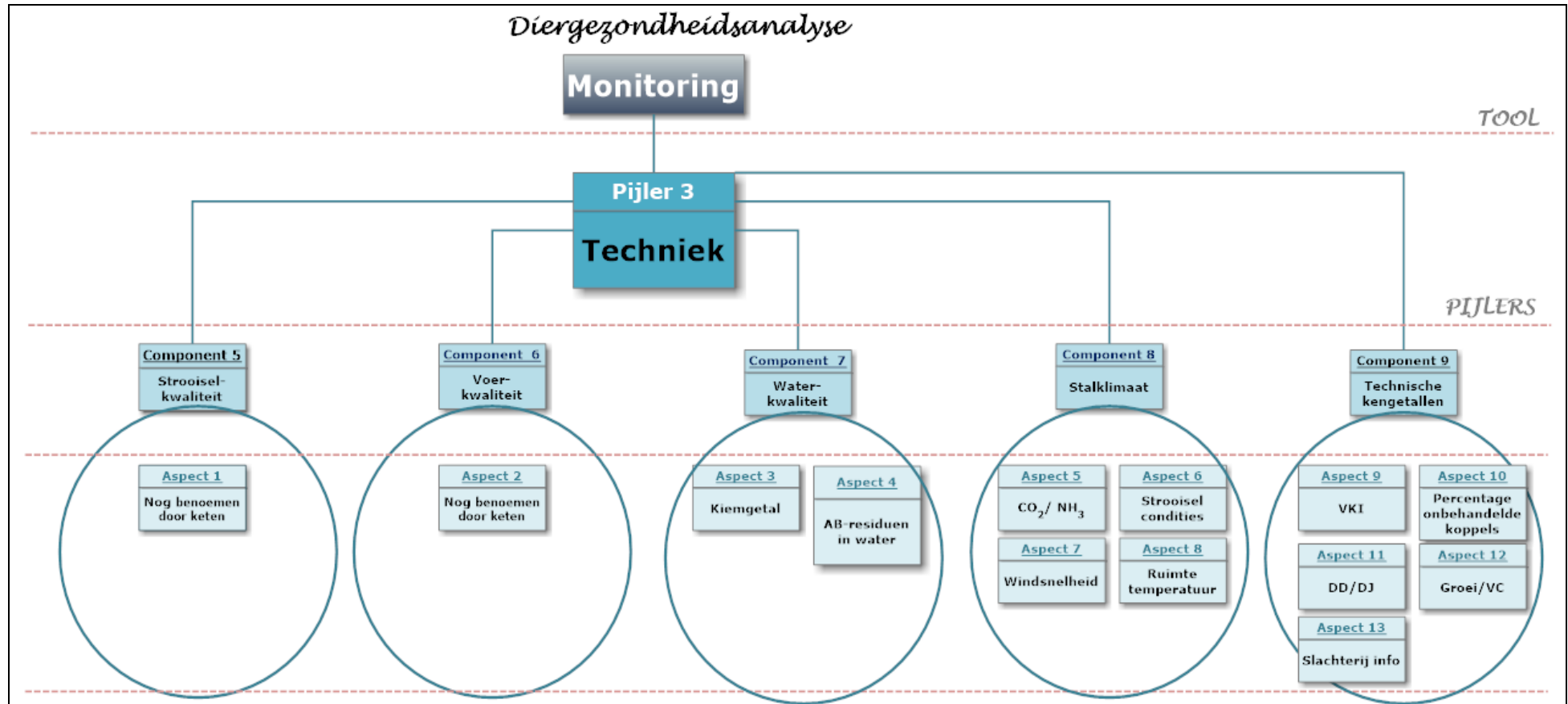
Figuur 1: Schema diergezondheidsanalyse voor de monitoring: pijler mens.

Figuur 2: Schema diergezondheidsanalyse voor de monitoring: pijler dier.

Figuur 3: Schema diergezondheidsanalyse voor de monitoring: pijler techniek.

2. Eerst de basis: maatregelen bij de vleeskuikenhouders

Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat het krijgen van extra cijfers van meerwaarde is voor de pluimveehouders en dat dit ondersteunt in het nemen van managementbeslissingen. De aloude kreet 'Meten is weten' is ook hier van belang. Om het informeren en begeleiden naar de vleeskuikenhouders optimaal te kunnen vormgeven, zal er door 2 Sisters Storteboom een webportal met achterliggende database worden ontwikkeld. Hiermee zal de pluimveehouder en/of zijn begeleider alle relevante informatie online kunnen bekijken. Ook zal het mogelijk zijn voor de pluimveehouder om zelf informatie toe te voegen. Ook zal de pluimveehouder via deze webportal de meest recente relevante informatie hierbij kunnen raadplegen.

Vanaf de start is veel kennis opgedaan en gedeeld met de bedrijfsteams en de pluimveehouders. Al vrij snel werd duidelijk dat het terecht was om aandacht te schenken aan de basisthema's. Per thema zal kort worden ingegaan op de bevindingen en welke vervolgstap(en) genomen gaan worden.

Hygiëne

De reiniging van de stallen oogt over het algemeen wel netjes, maar de reiniging van het drinkwatersysteem laat vaak te wensen over. Niet dat er sprake is van onwil, maar de focus ligt er eenvoudigweg niet op. De drinkwaterkwaliteit blijkt vaak onvoldoende aandacht te krijgen. De bevindingen ten aanzien van niet-schone waterleidingen, troebele watermonsters en teleurstellende uitslagen, waren reden voor veel bedrijven om actie te ondernemen. In de leidingen werd vaak een biofilm aangetroffen die ondernemers niet hadden verwacht. Oplossingen zochten ondernemers in meerdere keren spoelen (zeker in het begin van de periode), automatische spoelsystemen, stoppen met het toevoegen van allerlei additieven aan het drinkwater, en extra reiniging en desinfectie van de leidingen. In het vakblad *Pluimveehouderij* van oktober van 2013 is een artikel aan de kwaliteit van het drinkwater gewijd met de aansprekende kop 'Verwaarloosd kindje'.

Voor meerdere bedrijven is tevens een hygiëneprotocol opgesteld, vaak in samenwerking met een professioneel schoonmaakbedrijf. Door 2 Sisters Storteboom wordt inmiddels actief het hygiëneprotocol in de praktijk gebruikt.

Opvang van de eendagskuikens

De eerste week van de groeiperiode is een bijzonder belangrijke. Het is een open deur, maar hoe kom je op de juiste manier de eerste week door? Enkele bedrijven gebruikten nog regelmatig het medicijn Lincospectin en hebben de proef op de som genomen door te stoppen met dit medicijn in de eerste dagen. Dit doorbreken van het gebruik in de eerste dagen, vereiste wel het nodige doorzettingsvermogen van de ondernemer en begeleiders.

Klimaat is een ander belangrijk hoofdstuk. Voldoende warmte en luchtverversing zijn belangrijke parameters voor het welbevinden van de kuikens en het ontwikkelen van hun groei. Om deze reden zijn begeleiders van 2 Sisters Storteboom gestart met het meten van CO₂ in de eerste week van de opvang.

De terugrapportage van de uitval in de eerste week naar de broederij kan beter, en zal extra aandacht krijgen in het vervolgtraject.

Water

De importantie van de reinheid van de waterleiding is al besproken. Voerkwaliteit is één, maar waterkwaliteit is misschien nog wel belangrijker. Meerdere bedrijven waren met additieven bezig en gaven dit via het water aan het kuiken. Er is bewust gestuurd om eens te proberen het zonder te doen. De waterleiding wordt ermee ontlast, en er is minder kans op aanslag in de leiding. Met deze

maatregel is wisselend succes geboekt.

Strooisel

Ook hebben meerdere bedrijven de buitenste (aan beide muurzijdes) waterlijnen, de eerste twee weken hoog gehouden. De reden hiervoor is om verspilling van water tegen te gaan en een droger strooisel te kunnen houden om voetzoolproblemen te voorkomen. Dit blijkt een succesvolle maatregel die meer en meer ingang vindt.

Meerdere bedrijven zijn aan het onderzoeken welk strooisel het beste voor hun situatie is. Momenteel wordt turf als strooisel door enige bedrijven uitgetest. Des te droger het strooisel, des te beter de voetzooltjes, en des te gezonder en vitaler de kuikens hun natuurlijke gedrag kunnen laten zien. Dit is een bijzonder actueel onderwerp, dat ook door een ngo als Wakker Dier wordt aangedragen als een van de grootste fouten van de reguliere vleeskuikenhouderij. De komende rondes zal 2 Sisters Storteboom twee keer per ronde bij de deelnemers de kwaliteit van het strooisel beoordelen.

Klimaatmetingen

Een juist klimaat zorgt voor een vitaal en robuust kuiken. Overal zijn meerdere klimaatmetingen verricht, en zo nu en dan werden ondernemers verrast door de uitkomsten. Als gevolg daarvan hebben meerdere bedrijven hun klimaatcomputers getest en geüpdate naar de nieuwste inzichten. Enkele bedrijven hebben grote aanpassingen verricht aan het verwarmingssysteem. Al met al zijn de nodige klimaataanpassingen verricht.

2 Sisters Storteboom is nieuwsgierig naar de effecten van al deze maatregelen en zal de komende rondes bij de deelnemende vleeskuikenhouders opnieuw klimaatmetingen laten uitvoeren.

3. Terugkoppeling naar de vleeskuikenhouders

Zoals in de inleiding al is gemeld, gaat 2 Sisters Storteboom via een webportal zorgen voor een terugkoppeling van relevante (gemonitorde) informatie aan alle vleeskuikenhouders. Er is voor gekozen om in de 'pilot' bij de begeleiding van de vleeskuikenhouders gebruik te maken van een terugkoppeling in de vorm van dashboarddiagrammen. Ook is ervoor gekozen om het aantal diagrammen zodanig te kiezen dat het geheel eenvoudig op één A4 kan worden gerealiseerd. Met behulp van een dashboarddiagram is in één oogopslag te zien hoe de score zich verhoudt ten opzichte van de overige deelnemers, regelgeving of streefwaardes (in de toekomst).

Bedrijfsfactoren bij vleeskuikenhouders zoals het klimaat, de waterkwaliteit, het strooisel en de omstandigheden tijdens de aankomst van het eendagskuiken, zijn van grote invloed op de kwaliteit van het kuiken. Deze thema's zijn samengevat onder de noemer 'gezonde pluimveehouderij'. Deze onderwerpen van dit thema zijn door 2 Sisters Storteboom gemonitord en zullen ook in de terugkoppeling worden meegenomen.

Externe factoren waarop de vleeskuikenhouder in eerste instantie minder invloed heeft, zoals de kuikenkwaliteit, zullen in een gezamenlijke aanpak met de broederijen en de fokkerij-organisatie Aviagen worden meegenomen.

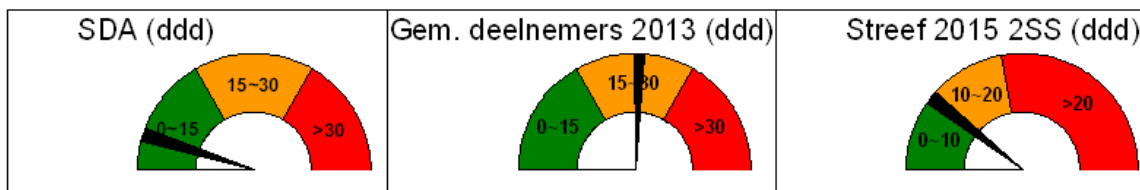

3.1. Terugkoppeling antibioticagebruik

Voor het aspect antibioticagebruik worden de volgende dashboarddiagrammen (zie onderstaande figuur) gemaakt voor de terugkoppeling aan de deelnemers:

- Antibioticagebruik (ddd/j) > SDA-normen 2013 (in de ring) en wijzer voor de individuele deelnemer. Zie fictief voorbeeld eerste diagram. Ook zal het gemiddelde van de groep worden getoond. Zie fictief voorbeeld tweede diagram, waarbij de wijzer voor de groep staat. Daarnaast zal de prestatie van de individuele deelnemer worden getoond ten opzichte van het ambitieniveau van 2SS (zie derde diagram).

Antibioticagebruik

Andere informatie die bij de diagrammen bij terugkoppeling wordt gebruikt:

- Individueel: onder het dashboard: top 3 gebruikte antibiotica + indicatiereden.
- Groep: top 3 in de deelnemersgroep + indicatiereden en totaal aantal startkuren.
- Individueel en groep: % onbehandelde koppels per bedrijf.

De prestaties zullen met behulp van de feedback uiteraard opnieuw in de bedrijfsteams aan de orde komen. Bij enkele deelnemers zijn inmiddels verbetertrajecten opgenomen in het bedrijfs- en behandelplan. De komende maanden zal hier meer focus liggen om gezamenlijk tot een lager gebruik van antibiotica te komen. Enkele bedrijven met nogal wisselend gebruik van antibiotica zullen extra aandacht krijgen, zowel vanuit de externe factor (broederij) als van het gehele team.

3.2. Terugkoppeling 'gezonde pluimveehouderij'

In het kader van de pijler techniek worden de komende periode opnieuw aanvullende metingen verricht voor de componenten drinkwater en stalklimaat. Herhaling is nog nodig om de resultaten en voortgang van de nieuwe denklijn te bestendigen, en om te zorgen dat deze wordt vastgehouden. Bij de grotere bedrijven worden niet langer alle stallen in de meting meegenomen; alleen van de kritische stallen worden metingen en analyses gemaakt.

2 Sisters Storteboom zal ook ten aanzien van deze bevindingen een feedback organiseren. In de pilot wordt voor de informatievoorziening aan de deelnemers gekozen voor de volgende dashboarddiagrammen:

Drinkwater

Drie diagrammen per deelnemer: twee wijzers per deelnemer, per onderzocht item op dag 7 en dag 28:

- Totaal kiemgetal.
- Coliformen.
- Gisten en schimmels.

Klimaat

Drie diagrammen per deelnemer:

- Temperatuur van de stal (strooisel) bij aankomst eendagskuikens dag 1.
- Ventilatie-debiet dag 7, meten van CO₂ (rood versus groen).
- Strooiselkwaliteit dag 28.

Kerngetallen

Drie diagrammen per deelnemer:

- Uitvalspercentage eerste levensweek.
- Uniformiteit.
- Gewicht kuikens op dag 7.

3.3. Voortgang bij de vleeskuikenhouders

Hoewel het model voor terugkoppeling naar de ondernemers nog niet gereed is, heeft het analyseren van informatie met behulp van het monitoringsysteem inmiddels zijn nut al bewezen. Gevonden relaties tussen actoren en hoog antibioticagebruik en mogelijke oplossingen, kunnen in een vertrouwelijke setting met de bedrijven worden besproken. Dit heeft tot resultaat geleid.

Tabel 1 laat zien welke resultaten met de deelnemers zijn behaald. Met de kleuren rood, oranje en groen is aangegeven in welke categorie van Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDA) de berekende dierdagdosering valt. Groen is de categorie streefwaarde, oranje de categorie signaleringswaarde en rood de categorie actiewaarde.

De tabel maakt duidelijk dat het aantal deelnemers in categorie groen snel toeneemt, net als het aantal deelnemers dat een 0 scoort op antibioticagebruik. Het enthousiasme groeit daardoor. De verwachting dat alle bedrijven begin 2014 groen zouden kleuren, is echter niet uitgekomen. Met alle beschikbare informatie wordt op dit moment gericht gezocht naar de oorzaak van deze tegenvaller bij sommige bedrijven. Ook met het bedrijf dat geen voortgang boekte in de antibioticareductie, wordt gericht gezocht naar en gesproken over de achterliggende oorzaken.

	nulmeting	1e proef			
	2012	2013	april t/m aug.	sept. t/m dec.	jan - feb
	dd/dj	dd/dj	2013	2013	2014
Bedrijf 1	36	63	66	stopt	
Bedrijf 2	92	57	69	69	96
Bedrijf 3	37	48	17	44	10
Bedrijf 4	45	0	3	9	50
Bedrijf 5	22	11	12	7	34
Bedrijf 6	7	0	11	15	31
Bedrijf 7	9	0	0	0	52
Bedrijf 8	8	2	0	0	0
Bedrijf 9	2	11	6	0	10
Bedrijf 10	0	3	0	15	0
Bedrijf 11	15	4	5	5	12
Bedrijf 12	23	8	10	16	15
Bedrijf 13	20	27	0	0	0
Bedrijf 14 broederij a	30	5	6	4	0
Bedrijf 14 broederij b	30	19	30	8	0
Bedrijf 15	18	15	19	8	11
Bedrijf 16	22	20	19	11	12
Bedrijf 17	20	17	36	15	0
Bedrijf 18	20	60	33	30	0
Bedrijf 19	30	26	9	25	0
Bedrijf 20	32	32	14	22	0
Bedrijf 21	65	48	17	29	10
Bedrijf 22 broederij c	28	18	30	20	5
Bedrijf 22 broederij d	57	40	20	20	gestopt met broederij d
Bedrijf 23	47	56	26	46	17
Bedrijf 24	53	43	32	39	stopt
Bedrijf 25	51	37	10	21	54
Bedrijf 26	21	0	56	11	stopt
Bedrijf 27	15	4	32	21	stopt
Bedrijf 28				nieuw	25
Bedrijf 29				nieuw	30
Bedrijf 30				nieuw	0
Bedrijf 31				nieuw	0
Bedrijf 32				nieuw	6
gemiddeld	31	24	21	19	17

Tabel 1: Voortgang reductie antibioticagebruik bij deelnemers.

3.4. Vervolgstappen

Er zijn enkele bedrijven gestopt met het project – niet zozeer omdat ze niet langer wilden meedoen, maar vanwege verandering van mengvoer en/of broederij. Dit blijkt niet te voorkomen. De vrijgekomen plaatsen zijn ingenomen door enkele nieuwe bedrijven die graag mee willen doen.

Het is nieuw voor 2 Sisters Storteboom om zo intensief met individuele bedrijven als tijdens dit project bezig te zijn. De effecten waren dermate groot en werden dermate positief van beide zijden

bevonden dat besloten is om een extra fte aan te stellen in de buitendienst. De taakomschrijving is geformuleerd als kwaliteitsmedewerker 2 Sisters Storteboom Agri, zonder commerciële aspiraties. Inmiddels is de sollicitatieprocedure afgerond en kan worden gemeld dat een dame is aangenomen voor deze job, die zich zal bezighouden met het begeleiden, het opzetten en het onderhouden van meerdere bedrijfsteams, met name daar waar hulp geboden is. De werkzaamheden zijn in mei 2014 gestart. Dit betekent een nieuwe stap voor 2 Sisters Storteboom, met als doel om een nog actievere rol als ketenregisseur te gaan spelen. De tendens van grote (internationale) afzetmarkten geeft aan dat de focus meer en meer richting kwaliteitsconcepten zal gaan. Productiemethodes waarbij de rol van antibiotica minimaal zal zijn en waarbij 'gezondheid', 'robuustheid' en 'vitaliteit' nieuwe sleutelwoorden zijn.

4. Opfokkers, vermeedersaars en broederijen

Het eerste jaar heeft in het teken gestaan van de vleeskuikenhouders. Dit heeft veel meer tijd gevegd dan vooraf is ingeschat. Dat was reden om in oktober 2013 al aan te geven dat we graag meer tijd wensten. Besloten is om het gehele project met een half jaar te verlengen, zodat het gehele kalenderjaar 2014 benut kan worden om ook de voorschakels de tijd en aandacht te geven die ze verdienen. Gebleken is dat de huidige inzet nog onvoldoende resultaat heeft opgeleverd en dat er extra aandacht nodig is.

Het plan is om tools te gaan ontwikkelen in samenwerking met de broederijen, om zodoende nog meer kennis, zicht en grip te krijgen op de kwaliteit van het eendagskuiken. In meerdere gesprekken die er al zijn gevoerd met afgevaardigden van de broederijsector, maar ook van de fokkerij en opfokorganisaties, is duidelijk geworden dat het een scala van details is die tezamen het geheel vormen. De kunst zal worden om niet te verzanden in al die details, maar om de grootste gemene deler te vinden waarmee gestuurd kan worden.

Enkele gesprekken zijn inmiddels gepland met experts uit de broederijsector die geen directe binding hebben met belanghebbenden. Het grote punt in de vleespluimveesector zijn de commerciële verbintenissen en bemoeienissen. Het is dus belangrijk om in rust en met beleid de stappen te gaan zetten die nodig zijn. Vertrouwen is cruciaal om vooruitgang te kunnen boeken. Daarnaast zal de fokkerij-organisatie Aviagen behulpzaam zijn in het gehele voortraject. De samenstelling van de bedrijfsteams is iets anders dan bij de vleeskuikenhouders. Samen met de broederijen zal een en ander verder uitgewerkt worden in de komende maanden.

4.1. Monitoring, analyse en informatie voor de voorschakels

Net zoals bij de vleeskuikenhouders, zal er geruime tijd en aandacht nodig zijn om helder te krijgen waar de sleutels voor succes te behalen zijn. Afgelopen jaar is het kuikenpaspoort ontwikkeld vanuit de broederijsector dat wordt meegegeven met de levering van de eendagskuikens. Vanuit de broederij ligt het verzoek dat ze graag terugrapportage van de vleeskuikenhouder zien met betrekking tot de uitval na de eerste week. Deze wordt nogal eens niet opgestuurd en zal de komende maanden meer aandacht krijgen.

Recent onderzoek van R. v. Emous naar de effecten van verschillende energie/eiwitverhoudingen in het voer tijdens de opfok- en legperiode op lichaamssamenstelling, productie, bevedering, gedrag en nakomelingen van vleeskuikenouderdieren (WUR-studie, rapport 754) maakt duidelijk dat voeding belangrijke effecten kan hebben op de kuikenkwaliteit. Vanuit deze studie zal er overleg plaatsvinden

met de beide deelnemende mengvoerbedrijven over hoe zij aankijken tegen deze materie. Aviagen was ook participant en nauw betrokken bij dit onderzoek.

Per broederij en per vermeerderaar zijn de slachtgegevens van vleeskuikenhouders bekend. Deze gegevens zullen, samen met de bevindingen van de broederij en Aviagen, worden beoordeeld. Deze analyses zullen als basis gaan dienen voor de bedrijfteams van de voorschakels. Eerdere afspraken met betrekking tot de monitoring van basisgegevens zullen worden bestendigd en zullen de komende maanden nauw worden gevolgd.

Het is de wens van 2 Sisters Storteboom om het entschema en het klimaat tijdens de eerste paar weken van de opfok (vergelijkbaar met de vleeskuikens) te gaan volgen. Uiteraard zal er de nodige aandacht zijn voor het reinigingsprotocol dat gebruikt wordt in de opfoksector. Net als bij de vleeskuikensector, eerst bezig zijn met de basis.

4.2. Vervolgstappen

De wens is om snelheid te maken met de opstart van de voorschakels. Dit zal plaatsvinden in de zomer van 2014, zodat verwacht mag worden om de eerste analyses het najaar van 2014 te kunnen maken.

5. Marktconcept

Onveranderd actueel zijn de stappen die de Nederlandse retail van plan is te zetten met het Kip van Morgen-concept. Voorbereidingen worden getroffen met de fokkerij-organisaties om te komen tot een nieuwe voor dit doel gefokte kruising. Een langzamer groeiende kruising, een lagere bezetting, meer welzijnsmaatregelen in de stallen, langere aaneengesloten donkerperiodes: er zal kortom minder geëist gaan worden van de Kip van Morgen. Verwachting is dat het antibioticagebruik van deze kruising lager zal zijn dan bij de reguliere houderij.

In gesprekken met enkele retailers blijven ze het moeilijk vinden hoe er precies gecommuniceerd moet worden indien het gaat over antibioticavrij. Wat te doen indien dierenwelzijn in het geding komt en er onverlet toch een kuur nodig blijkt? Spreken over diergezondheid is een meer voor de hand liggende benadering.

Feit is wel dat enkele grote klanten zoals McDonald's en Tesco inmiddels vragen stellen of er antibiotica gebruikt zijn, en zo ja, hoeveel en welke middelen. Met andere woorden: de druk blijft om een keten te willen ontwikkelen die richting antibioticavrije productie gaat.

6. Conclusies en vervolg

Ondanks het feit dat het lijkt dat de Kip van Morgen-kruising een gemakkelijker groot te brengen dier zal zijn in vergelijking tot de huidige veelgebruikte kruising, betekent dit niet dat daarmee de aandacht mag verslappen. Geenszins. De technische verbeterpunten die inmiddels door de bedrijfstteams zijn geformuleerd, blijven onverminderd van kracht en zullen het groeiproces voor langzamer groeiende kruisingen alleen maar vergemakkelijken.

De aanpak die gekozen is bij de vleeskuikenhouders, is zonder meer succesvol gebleken. Ook de totale investering die heeft plaatsgevonden bij de deelnemers mag niet onbenoemd blijven en helpt verder mee om de bedrijfsresultaten naar een hoger niveau te tillen.

Herhaling van de metingen, aangevuld met strooiselscore, zal bestendinging geven bij de vleeskuikenhouders. Uiteraard zullen deze metingen in de toekomst meer gericht worden op gesignaleerde probleemsituaties.

Het uitrollen van het project naar de voorschakels en het zoeken van tools voor de broederijen zal de nodige aandacht en inspanning vergen, maar hier mag wel resultaat uit verwacht worden. De inspanning zal gericht moeten zijn op het bespreekbaar maken van problemen en mogelijke verbeteringen, en dit buiten het commerciële krachtenveld om.